

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2008. december 18.*

A C-101/07. P. és C-110/07. P. sz. egyesített ügyekben,

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2007. február 20-án, illetve 19-én benyújtott két fellebbezése tárgyában,

a **Coop de France bétail et viande**, korábban Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV) (székhelye: Párizs [Franciaország], képviseli: M. Ponsard ügyvéd, kézbesítési cím: Luxembourg) (C-101/07. P.),

a **Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (FNSEA)** (székhelye: Párizs),

a **Fédération nationale bovine (FNB)** (székhelye: Párizs),

a **Fédération nationale des producteurs de lait (FNPL)** (székhelye: Párizs),

* Az eljárás nyelve: francia.

a **Jeunes agriculteurs (JA)** (székhelye: Párizs),

képviselik őket: V. Ledoux és B. Neouze ügyvédek (C-110/07. P.),

fellebbezőknek

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: A. Bouquet és X. Lewis, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

a **Francia Köztársaság** (képviselik: G. de Bergues és S. Ramet, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka és U. Löhmus (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2008. április 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

tekintettel a szóbeli szakasz újbóli megnyitását elrendelő 2008. október 2-i végzésre,

a főtanácsnok indítványának a 2008. október 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ A Coop de France bétail et viande, korábban Fédération nationale de coopération bétail et viande (a továbbiakban: FNCBV) (C-101/07. P. sz. ügy), valamint a Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (a továbbiakban: FNSEA), a Fédération

nationale bovine (a továbbiakban: FNB), a Fédération nationale des producteurs de lait (a továbbiakban: FNPL) és a Jeunes agriculteurs (a továbbiakban: JA) (C-110/07. P. sz. ügy) fellebbezéseikben az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-217/03. és T-245/03. sz., FNCBV és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 13-án hozott azon ítéletének (EBHT 2006., II-4987. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amelyben az Elsőfokú Bíróság egyrészt csökkentette az Európai Közösségek Bizottsága által az EK-Szerződés 81. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.38.279/F3 – Francia marha- és borjúhús ügy) hozott 2003. április 2-i 2003/600/EK határozatban (HL L 209., 12. o., a továbbiakban: vitatott határozat) velük szemben kiszabott bírságot, másrésztől lényegében elutasította ez e határozat megsemmisítése iránti kereseteket.

Jogi háttér

- ² A Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 15. cikkének (2) bekezdése kimondja:

„(2) A Bizottság határozattal 1000-tól 1 000 000 elszámolási egységig terjedő, vagy annál nagyobb összegű bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy a vállalkozások társulásaira, de a bírság mértéke nem haladhatja meg a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások megelőző éves üzleti forgalmának 10%-át, ha a vállalkozások szándékosan vagy gondatlanságból:

- a) megsértik a[z EK] [81.] cikk [...] (1) bekezdését vagy [az EK 82.] cikk[e]t; vagy

b) megszegik a 8. cikk (1) bekezdése szerint fennálló valamely kötelezettséget.

A bírság összegének megállapításakor a jogsértés súlyát és időtartamát is figyelembe kell venni.”

³ „A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás” című bizottsági közlemény (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: iránymutatás) 5. pontjának c) alpontja szerint:

„A vállalkozások társulásait érintő ügyekben a határozatokat lehetőleg a társulásokhoz tartozó egyes vállalkozásoknak kell címezni, és a bírságot velük szemben kell kiszabni.

Amennyiben ez nem lehetséges (például azért, mert több ezer a hozzájuk kapcsolódó vállalkozások száma) – ezenkívül az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó ügyektől eltekintve – az ilyen társulással szemben a fent kifejtett elvek alapján kiszámított, azonban a társulás tagjaival szemben kiszabható egyedi bírságok összegével megegyező összesített általános bírságot kell kiszabni.”

⁴ Az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 1962. április 4-i 26. tanácsi rendelet (HL 1962. 30., 993. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 1. kötet, 6. o.) 1. cikke kimondja, hogy az EK 81–EK 86. cikket, valamint az azok végrehajtásáról szóló rendelkezéseket kell – e rendelet 2. cikke rendelkezéseinek fenntartásával – alkalmazni minden olyan, az EK 81. cikk (1) bekezdése és az EK 82. cikk szerinti megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely az EK-Szerződés I. mellékletében felsorolt termékek – többek

között az élő állatok, hús és élelmezési célra alkalmas vágási melléktermékek – termeléséhez vagy kereskedelméhez kapcsolódik.

- 5 Az említett rendelet 2. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A[z EK] [81.] cikk [...] (1) bekezdését nem kell alkalmazni az olyan megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely a nemzeti piaci rendtartás lényeges részét képezi vagy szükséges a[z EK 33. cikk] rendelkezései célkitűzésének eléréséhez. Különösen nem kell alkalmazni termelők, termelői szervezetek megállapodására, döntéseire és összehangolt magatartására vagy egyetlen tagállam termelői szervezeteire sem, ha azok érintettek a termelésben vagy az értékesítésben, vagy a mezőgazdasági termékek tárolása, kezelése vagy feldolgozása célját szolgáló közös létesítmények használatában, amennyiben [helyesen: Különösen nem kell alkalmazni termelők, termelői társulások vagy egyetlen tagállam ilyen termelői társulásai társulásainak megállapodásaira, döntéseire és összehangolt magatartásaira sem, ha azok mezőgazdasági termékek termelését vagy értékesítését, vagy a mezőgazdasági termékek tárolására, kezelésére vagy feldolgozására szolgáló közös létesítmények használatát érintik, amennyiben] nem kötik ki azonos árak alkalmazását, és amennyiben a Bizottság megítélése szerint azok nem zárják ki a versenyt vagy nem veszélyeztetik a[z EK 33. cikk] célkitűzéseinek elérését.”

A jogviták alapját képező tényállás

- 6 Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetek alapjául szolgáló, a megtámadott ítéletben ismertetett tényállás a jelen ítélet céljából a következőképpen összegezhető.

- 7 A C-101/07. P. sz. ügy fellebbezője, az FNCBV 300, a franciaországi szarvasmarha-, sertés- és juhtenyésztési ágazatban tevékenységet végző szövetkezeti termelői csoportot, valamint nagyjából harminc vágóhíd- és húsfeldolgozó csoportot vagy vállalkozást tömörít.
- 8 A C-110/07. P. sz. ügy fellebbezői, vagyis az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA, francia jog alapján létrejött szakszervezetek. Az FNSEA a legjelentősebb francia mezőgazdasági szakszervezet. Területileg e szakszervezet helyi szakszervezetekből áll, amelyek a mezőgazdasági termelői szakszervezetek szövetségeibe vagy megyei társulásaiba (a továbbiakban: FDSEA-k) tömörülnek. Az FNSEA egyébként 33 szakosított szövetséget – többek között az FNB-t és az FNPL-t – tömörít, amelyek az egyes termelési ágak érdekeit képviselik. A JA a 35 év alatti mezőgazdasági termelőket képviseli. A JA helyi központjába való belépés előfeltétele valamely FDSEA illetékessége alá tartozó helyi szakszervezetbe való belépés.
- 9 Miután 2000 októberétől több tagállamban a szarvasmarhafélék szivacsos agyvelő-gyulladásának – az úgynevezett „kergemarha-kórnak” (BSE) – újabb eseteit fedezték fel, valamint az Egyesült Királyságban ragadós száj- és körömfájás járvány tört ki a juhállományokban, a közösségi intézmények számos intézkedést fogadtak el a fogyasztók húsfogyasztás-csökkenést eredményező bizalomvesztésének leküzdése érdekében.
- 10 Így a kínálatnak a kereslethez képest való stabilizálása érdekében bevezetett, bizonyos mennyiségű szarvasmarhának a piacról való kivonására irányuló intervenció mechanizmusok hatálya kiterjesztésre került, és bevezettek egy élőállat-felvásárlási rendszert, valamint a hasított testek vagy hasított féltettek pályázat útján történő felvásárlására vonatkozó mechanizmust, úgynevezett „különleges felvásárlási rendszert” is. Ezen túlmenően a Bizottság több tagállamnak – így a Francia Köztársaságnak is – engedélyezte, hogy a szarvasmarha-ágazatnak támogatásokat nyújtson.

- 11 2001 szeptemberében és októberében a tenyésztők és a vágóhidak közötti kapcsolat kifejezetten feszült volt Franciaországban, és a mezőgazdasági termelők a fent említett intézkedéseket elégtelennek ítélték. Tenyésztők csoportjai a szállított hús eredetének megvizsgálása céljából jogellenesen állítottak meg kamionokat, és vágóhidakat torlaszoltak el. Ezek a lépések néhányszor a felszerelések és a húsok megsemmisítéséhez vezettek. A vágóhidak eltorlaszolásának befejezése fejében a tiltakozó tenyésztők azt követelték, hogy a vágóhidak vállaljanak kötelezettséget többek között a behozatal felfüggesztésére és az úgynevezett „szakszervezeti” árszabás alkalmazására.
- 12 2001 októberében a szarvasmarha-tenyésztőket képviselő szövetségek, vagyis az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA, valamint a vágóhidakat képviselő szövetségek, vagyis a Fédération nationale de l'industrie et des commerces en gros des viandes (a továbbiakban: FNICGV) és az FNCBV, több találkozót tartottak. A francia mezőgazdasági miniszter kérésére szervezett 2001. október 24-i találkozót követően e hat szövetség aláírta a tenyésztők és a vágóhidak szövetségeinek a selejtezett tehének vágóhídra kerülése előtti minimális árszabásról szóló megállapodását (a továbbiakban: 2001. október 24-i megállapodás). 2001. október 30-án a Bizottság e megállapodással kapcsolatos információkérő levelet intézett a francia hatóságokhoz.
- 13 A 2001. október 24-i megállapodás két részből állt. Az első rész a behozatal ideiglenes felfüggesztésére vonatkozó kötelezettségvállalás volt, amely nem tett különbséget a marha- és borjúhús típusai között. A második rész pedig a selejtezett, vagyis a tenyésztésre vagy tejtermelésre szánt tehének vágóhídra kerülésekor érvényes felvásárlási árara vonatkozó árszabás alkalmazására vonatkozó kötelezettségvállalást tartalmazott, amelynek módszereit e megállapodásban határozták meg. Így az utóbbi bizonyos kategóriájú tehének tekintetében a vágott hús kilogrammonkénti árának listáját tartalmazta, valamint a többi kategóriára – különösen a közösségi hatóságok által rögzített különleges felvásárlási ár függvényében – alkalmazandó ár számítási módszerét tartalmazta. Az említett megállapodásnak 2001. október 29-én kellett hatályba lépnie, és 2001. november végén járt volna le.

- 14 2001. november 9-én a francia hatóságok válaszoltak a Bizottság 2001. október 30-i információkérésére.
- 15 2001. november 9-én a Bizottság a 17. rendelet 11. cikke alapján az FNSEA-hoz, az FNB-hez, az FNPL-hez, a JA-hoz, valamint az FNICGV-hez is tájékoztatáskérést intézett. Mivel a Bizottságnak ekkor még nem volt tudomása arról a tényről, hogy az FNCBV ugyancsak aláírta a 2001. október 24-i megállapodást, az utóbbi nem volt ezen információkérés címzettjei között. A szóban forgó öt szövetség 2001. november 15-én és 23-án válaszolt az információkérésre.
- 16 2001. november 19-én az FNICGV elnöke értesítette az FNSEA elnökét, hogy úgy találja, hogy a 2001. október 24-i megállapodás alkalmazásának eredetileg 2001. november 30-ára megállapított végső napját kénytelen e napra előrehozni.
- 17 2001. november 26-án a Bizottság figyelmeztető levelet küldött a 2001. október 24-i megállapodást aláíró hat szövetségnek, kijelentve, hogy a tudomására jutott tények a közösségi versenyszabályok megsértésére engednek következtetni, és felhívta e szövetségeket észrevételeik és javaslataik legkésőbb 2001. november 30-áig való ismertetésére. A Bizottság e levélben megjegyezte, hogy „[a]mennyiben e határidőig nem kap kielégítő javaslatokat, szándékában áll megindítani az e jogsértések megállapítására irányuló eljárást, elrendelni a [2001. október 24-i] megállapodás megszüntetését, amennyiben e megállapodást meghosszabbították, és adott esetben bírság kiszabását is elrendelheti”. A szövetségek válaszoltak a Bizottságnak, kijelentve, hogy e megállapodás 2001. november 30-án megszűnik, anélkül hogy meghosszabbításra kerülne.
- 18 2001. december 17-én a Bizottság a 17. rendelet 14. cikkének (3) bekezdése alapján vizsgálatokat tartott az FNSEA és az FNB párizsi helyiségeiben, valamint az említett

rendelet 14. cikkének (2) bekezdése alapján az FNICGV e városban található helyiségeiben.

- 19 2002. június 24-én a Bizottság kifogásközlést címzett a 2001. október 24-i megállapodást aláíró hat szövetséghez. Utóbbiak 2002. szeptember 23. és október 4. között küldték meg írásbeli észrevételeiket. E szövetségek meghallgatására 2002. október 31-én került sor. 2003. január 10-én a Bizottság a 17. rendelet 11. cikkének megfelelően tájékoztatáskérést intézett az említett szövetségekhez. Azt kérte különösen, hogy az egyes szövetségek nyújtsák be a 2001. és 2002. évre vonatkozó bevételeik teljes összegére, valamint azok származás szerinti bontására vonatkozó adatokat és számviteli mérlegeiket, valamint a közvetlen és/vagy közvetett tagjaik legutóbbi rendelkezésre álló üzleti évre vonatkozó összesített forgalmát, valamint a szarvasmarha-tenyésztéssel, illetve a szarvasmarhavágással kapcsolatos forgalmát. A fellebbező szövetségek a tájékoztatáskérésre 2003. január 22-i, 24-i, 27-i és 30-i levelükben válaszoltak.
- 20 2003. április 2-án a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelynek címzettjei a fellebbező szövetségek és az FNICGV voltak.
- 21 E határozat értelmében e szövetségek megsértették az EK 81. cikk (1) bekezdését azzal, hogy 2001. október 24-én bizonyos kategóriájú szarvasmarhák legalacsonyabb felvásárlási árának rögzítése, valamint a marha- és borjúhús Franciaországba történő behozatalának felfüggesztése érdekében megállapodást kötöttek, továbbá 2001. november vége és december eleje között ugyanezen céllal szóbeli megállapodást (a továbbiakban: szóbeli megállapodás) kötöttek, amelyet a 2001. október 24-i megállapodás lejártát követően alkalmaztak.
- 22 A Bizottság a vitatott határozat (135)–(149) preambulumbekkezdésében úgy ítélte meg, hogy a 2001. október 24-i megállapodás és a szóbeli megállapodás nem szükséges a közös agrárpolitika EK 33. cikkben meghatározott célkitűzéseinek eléréséhez, és elutasította a mezőgazdasági termékek termelésével és kereskedelmével kapcsolatos egyes tevékenységekre vonatkozóan a 26. rendeletben előírt mentesség jelen ügyben való alkalmazását. Ráadásul e megállapodások nem szerepeltek a marha- és borjúhús

piacának közös szervezéséről szóló, 1999. május 17-i 1254/1999/EK tanácsi rendeletben (HL L 160., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. kötet, 25. fejezet, 339. o.) vagy az annak alkalmazására vonatkozó jogszabályokban meghatározott eszközök között. Végül az említett megállapodások értelmében elfogadott intézkedések nem voltak arányosak az állítólag elérni kívánt célkitűzésekkel.

23 A vitatott határozat szerint a jogsértés 2001. október 24-én kezdődött, és legalább 2002. január 11-ig – a Bizottság tudomására jutott, az országos kötelezettségvállalás alkalmazásában kötött legutolsó helyi megállapodás lejártáig – tartott.

24 A Bizottság az érintett piac természetére és földrajzi kiterjedésére tekintettel a jogsértést különösen súlyosnak minősítette. Az egyes fellebbező szövetségek saját felelőssége mértékének megállapítása érdekében a Bizottság a legfőbb mezőgazdasági szövetség – vagyis az FNSEA – által beszedett éves tagdíjak összege, valamint az egyes többi szövetség által beszedett éves tagdíjak összege közötti viszonyt vette figyelembe. Mivel a jogsértés időtartama egyébként rövid volt, a Bizottság e címen nem növelte az alapösszeget.

25 A Bizottság ezután a fellebbező szövetségekkel szemben több súlyosító körülményt állapított meg:

- az FNSEA-val, az FNB-vel és a JA-val szemben kiszabott bírságok összegét 30%-kal emelte, mivel tagjaik erőszakos cselekményeket valósítottak meg annak érdekében, hogy a vágóhidak szövetségei elfogadják a 2001. október 24-i megállapodást;

- az összes fellebbező szövetséggel szemben súlyosító körülményként vette figyelembe e megállapodásnak a 2001. november 26-i figyelmeztető levelet követő titkos folytatását, és ezért 20%-kal emelte a bírságuk összegét, és
- figyelembe vette az FNB-nek a jogsértés előkészítésében és megvalósításában játszott állítólagos vezető szerepét, és ezért az ezen szövetséggel szemben kiszabott bírságot 30%-kal emelte.

26 A Bizottság egyébiránt több enyhítő körülményt is figyelembe vett:

- az FNPL passzív vagy követő szerepére tekintettel az utóbbival szemben kiszabott bírság összegét 30%-kal csökkentette, és
- az FNCBV-vel kapcsolatban először is figyelembe vette a francia mezőgazdasági miniszternek a 2001. október 24-i megállapodás megkötése érdekében játszott nyomatékos szerepét (30%-os csökkentés), másodszer a tagjai létesítményeinek a mezőgazdasági termelők általi jogellenes eltorlaszolási akcióit (további 30%-os csökkentés).

27 Ezen túlmenően az iránymutatás 5. pontja b) alpontjának megfelelően a Bizottság figyelembe vette az adott ügy sajátos körülményeit, különösen az ágazat válságával jellemzett gazdasági hátterét, és 60%-kal csökkentette a bírságoknak a fent említett emeléseket és csökkentéseket követően megállapított összegét.

28 A vitatott határozat rendelkező része különösen a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„1. cikk

Az [FNSEA], az [FNB], az [FNPL], a [JA], az [FNICGV] és az [FNCBV] megsértették az [EK] 81. cikk (1) bekezdését azzal, hogy 2001. október 24-én a Franciaországba irányuló marha- és borjúhús-behozatal felfüggesztését, valamint bizonyos kategóriájú szarvasmarhák minimális árának rögzítését célzó megállapodást kötöttek, valamint azzal, hogy 2001. november végén, illetve december elején hasonló célú szóbeli megállapodást kötöttek.

A jogsértés 2001. október 24-én kezdődött, és legalább 2002. január 11-ig fejtette ki hatásait.

2. cikk

Az 1. cikkben meghatározott szövetségek haladéktalanul kötelesek az említett cikkben meghatározott jogsértést megszüntetni, amennyiben ezt mostanáig nem tették meg, és kötelesek a jövőben minden azonos vagy hasonló tárgyú vagy hatású megállapodástól tartózkodni.

3. cikk

A Bizottság az alábbi bírságokat szabja ki:

- FNSEA: 12 millió euró,
- FNB: 1,44 millió euró,
- JA: 600 000 euró,
- FNPL: 1,44 millió euró,
- FNICGV: 720 000 euró,
- FNCBV: 480 000 euró.”

Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetek és a megtámadott ítélet

²⁹ Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. június 19-én, illetve 20-án benyújtott keresetlevelekkel egyrészt az FNCBV, másrészt az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA két, a vitatott határozat megsemmisítése, illetve másodlagosan a velük szemben kiszabott bírságok eltörlése vagy azok összegének csökkentése iránti keresetet terjesztett elő. Az FNICGV által 2003. július 7-én előterjesztett keresetet az Elsőfokú Bíróság 2004. november 9-i végzésével – mint elfogadhatatlant – elutasította.

30 Az Elsőfokú Bíróság a 2003. november 6-i végzéseivel engedélyezte a Francia Köztársaság beavatkozását mindkét ügyben a fellebbező szövetségek kérelmeinek támogatása végett. Az Elsőfokú Bíróság 2006. április 3-i végzésével egyesítette a két ügyet.

31 A megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság:

- az FNCBV-vel, a T-217/03. sz. ügy felperesével szemben kiszabott bírság összegét 360 000 euróra csökkentette;

- a T-245/03. sz. ügy felperes szövetségeivel szemben kiszabott bírságok összegét az FNSEA esetében 9 000 000 euróra, az FNB esetében 1 080 000 euróra, az FNPL esetében 1 080 000 euróra, a JA esetében pedig 450 000 euróra csökkentette;

- a kereseteket ezt meghaladó részükben elutasította;

- a felperes szövetségeket kötelezte az alapeljárással kapcsolatban felmerült saját költségeik, valamint a Bizottság jelen eljárással kapcsolatban felmerült költségei háromnegyedének viselésére;

- a Bizottságot kötelezte az alapeljárással kapcsolatban felmerült saját költségei negyedének, valamint az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokkal kapcsolatban felmerült összes költség viselésére, és

- úgy határozott, hogy a Francia Köztársaság mint beavatkozó maga viseli saját költségeit.

A Bíróság előtti eljárás

³² 2008. január 29-i határozatával a Bíróság a harmadik tanács – tagjai: A. Rosas a harmadik tanács elnöke, U. Løhmus (előadó), J. Klučka, A. Ó Caoimh és P. Lindh bírák – elé utalta a két ügyet. Mivel egyik fél sem kérte szóbeli észrevételeinek meghallgatását, a Bíróság úgy döntött, hogy tárgyalás nélkül határoz. A főtanácsnok a 2008. április 17-i tárgyaláson ismertette indítványát; ezt követően a Bíróság lezárta a szóbeli szakaszt.

³³ P. Lindh akadályoztatása miatt a harmadik tanács az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően a főtanácsnok meghallgatását követően elrendelte a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, hogy e bírót az eljárási szabályzat 11e. cikkének első bekezdésének megfelelően az e szabályzat 11c. cikkének 2. §-ában említett lista szerinti sorrendnek megfelelő bíróval, a jelen ügyben J. N. Cunha Rodriguesszel helyettesítse.

34 A 2008. október 16-i tárgyalást követően, amelyen a főtanácsnok ismertette indítványát, a szóbeli szakaszt lezárták.

A fellebbezők kérelmei

35 A C-101/07. P. sz. ügyben az FNCBV azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

- semmisítse meg a vitatott határozatot;

- másodlagosan csökkentse a megtámadott ítéletben 360 000 euróra csökkentett bírság összegét, és

- mindenesetre kötelezze a Bizottságot az Elsőfokú Bíróság és a Bíróság előtti alapeljárással kapcsolatban felmerült teljes költségek viselésére.

³⁶ A C-110/07. P. sz. ügyben az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

- semmisítse meg a vitatott határozatot;

- másodlagosan csökkentse a megtámadott ítéletben az FNSEA esetében 9 000 000 euróra, az FNB esetében 1 080 000 euróra, az FNPL esetében 1 080 000 euróra, a JA esetében pedig 450 000 euróra 360 000 euróra csökkentett bírságok összegét, és

- mindenesetre kötelezze a Bizottságot az Elsőfokú Bíróság és a Bíróság előtti eljárások keretében részükről felmerült teljes költségek viselésére.

³⁷ A Francia Köztársaság azt kéri, hogy a Bíróság a két fellebbezésnek adjon helyt, és a megtámadott ítéletet helyezze hatályon kívül.

³⁸ A Bizottság kéri, hogy a Bíróság a két fellebbezést utasítsa el, és a fellebbező szövetségeket kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésekről

- ³⁹ Az eljárási szabályzat 43. cikkének megfelelően a felek és a főtanácsnok meghallgatását követően a Bíróság elnöke 2007. április 18-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából a C-101/07. P. és a C-110/07. P. sz. ügyet a közöttük lévő összefüggés miatt egyesítette.

A megtámadott ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló jogalapok

- ⁴⁰ Fellebbezésének alátámasztására az FNCBV öt, a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezésére és a vitatott határozat megsemmisítésére irányuló jogalapra hivatkozik, amelyek közül néhány több részből áll:

- az első jogalap a téves jogalkalmazáson alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság nem ismerte el, hogy a Bizottság az általa elfogadott kifogásközlésben megsértette a védelemhez való jogot (a megtámadott ítélet 217–225. pontja);

- a második jogalap egyes bizonyítékoknak az Elsőfokú Bíróság általi elferdítésén alapul, amelyek a következők:

- az FNB igazgatójának a 2001. november 29-i találkozóra vonatkozó kézzel írott feljegyzései (a megtámadott ítélet 169–174. pontja);

- az FNB alelnökének a *Vendée agricole* számára adott 2001. december 4-i nyilatkozata (a megtámadott ítélet 176. pontja);

- a termelők vendée-i szövetségének 2001. december 5-i hírlevele (a megtámadott ítélet 177. pontja);

- az FNPL 2001. december 10-i tájékoztatója (a megtámadott ítélet 179. pontja), és

- az FNB igazgatójának a 2001. december 5-i találkozóra vonatkozó kézzel írott feljegyzéseinek bizonyos részletei (a megtámadott ítélet 180. pontja);

- a harmadik jogalap az FNCBV szóbeli megállapodáshoz való csatlakozása bizonyítékának mérlegelésével kapcsolatos téves jogalkalmazáson alapul, mivel:
  - az Elsőfokú Bíróság e szövetség e megállapodáshoz való csatlakozásának jogi minősítésekor tévesen alkalmazta a jogot, és

– a megtámadott ítélet indokolása az e csatlakozás elismerése és az említett szövetséggel szemben alkalmazott erőszak fennállása közötti ellentmondást tartalmaz;

– a másodlagosan előterjesztett negyedik jogalap a 2001. október 24-i megállapodás és a szóbeli megállapodás versenyellenes jellegének hiányán alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a 2001. október 24-i megállapodást versenyellenesnek minősítette, és nem vette figyelembe e megállapodás meghosszabbításának hatásait, és

– az ötödik jogalap pedig azon alapul, hogy az Elsőfokú Bíróság a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során tévesen alkalmazta a jogot:

– az indokolási kötelezettség megsértése és

– indokolásbeli ellentmondás miatt.

⁴¹ Az FNCBV továbbá egy hatodik, a megtámadott ítélet részleges hatályon kívül helyezésére és a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentésére irányuló, a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során az Elsőfokú Bíróság által elkövetett téves jogalkalmazáson alapuló jogalapra is hivatkozik.

42 Fellebbezésük alátámasztására az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA a következő négy jogalapra hivatkozik:

- az első jogalap a bizonyítékok elferdítésén alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság nem vett figyelembe két, azt bizonyító lényeges iratot, hogy a 2001. október 24-i megállapodást 2001. november 30-án túl nem hosszabbították meg (a megtámadott ítélet 159–190. pontja);

- a második jogalap a védelemhez való jog megsértésén alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság a Bizottság által elfogadott kifogásközlést elég világosnak és pontosnak ítélte (a megtámadott ítélet 217–225. pontja);

- a harmadik jogalap a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megsértésén alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság a fellebbező szövetségek tagjai együttes forgalmát vette figyelembe annak megállapításakor, hogy a Bizottság által kiszabott bírságok nem lépték túl az e rendelkezésben megállapított felső határt (a megtámadott ítélet 312–334. pontja), és

- a negyedik jogalap a szankciók halmozódása tilalma szabályának és arányossága elvének megsértésén alapul, mivel az Elsőfokú Bíróság az egyes szövetségekkel szemben – a közös tagjaik összesített forgalmát figyelembe véve – külön-külön szabott ki bírságot (a megtámadott ítélet 340–346. pontja).

Azon, az FNCBV által felhozott első jogalapról és az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott második jogalapról, amely szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor megtagadta annak elismerését, hogy a Bizottság az általa elfogadott kifogásközlésben megsértette a védelemhez való jogot

- 43 Az első, illetve második jogalapjával egyrészt az FNCBV, másrészt az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA úgy érvel, hogy a Bizottság a kifogásközlésben csupán a bírág kiszabásához vezethető fő ténybeli és jogi elemek – úgymint a feltételezett jogsértés súlya és időtartama, valamint a jogsértés elkövetésének szándékos vagy gondatlan jellege – megemlítésére szorítkozott, miközben az Elsőfokú Bíróság álláspontjával ellentétben meg kellett volna említenie, hogy az esetleges bírágot a tagjaik forgalmának figyelembevételével számítják ki.
- 44 E két jogalap nem foghat helyt.
- 45 A megtámadott ítélet 219. pontjából ugyanis kitűnik, hogy azon érvet, miszerint a Bizottságnak a kifogásközlésben meg kellett volna említenie, hogy az esetleges bírágot a fellebbező szövetségek tagjai forgalmának figyelembevételével számítják ki, már az Elsőfokú Bíróság előtt előadták, és hogy utóbbi azt ezen ítélet 224. pontjában jogosan utasította el a Bíróságnak az említett ítélet 222. és 223. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata alapján.
- 46 Így az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 221. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozat elfogadásának szakaszában vette figyelembe a fellebbező szövetségek törzstagjainak forgalmát a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében a kiszabott bírág összegét illetően bevezetett 10%-os felső határ betartásának ellenőrzése érdekében.

- 47 Márpedig – ahogyan az Elsőfokú Bíróság kiemelte – a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a kifogásközlés szakaszában az előirányzott bírságok szintjére vonatkozó utalás azt megelőzően, hogy a vállalkozásoknak módjukban állt volna benyújtani az észrevételeiket az ellenük felhozott kifogások tekintetében, a Bizottság határozatának megelőlegezését jelentené, ami nem lenne helyénvaló (a 100/80–103/90. sz., *Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 21. pontja).
- 48 Jogalapjuk alátámasztására az FNCBV, valamint az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA továbbá úgy érvel, hogy a Bizottság azon kötelezettsége, hogy a kifogásközlésben megemlítsse, hogyan számítják majd ki az esetleges bírságot, annál is inkább nyilvánvaló, mivel a hagyományosan alkalmazott módszert megváltoztatta, amely körülményt a megtámadott ítélet 237. pontjában az Elsőfokú Bíróság is elismerte. Mivel az említett szövetségek ilyen módszerbeli változást nem láthattak előre, és így e kérdésben nem tudtak védekezni, az Elsőfokú Bíróságnak el kellett volna ismernie, hogy a Bizottság az általa elfogadott kifogásközlésben megsértette a védelemhez való jogot.
- 49 A Bíróságnak az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 218. pontjában hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlatából azonban kitűnik, hogy amennyiben a Bizottság a kifogásközlésében kifejezetten feltünteti, hogy meg fogja vizsgálni, hogy az érintett vállalkozásokkal szemben helye van-e bírság kiszabásának, valamint feltünteti azokat a fő ténybeli és jogi bizonyítékokat – mint például a feltételezett jogsértés súlya és időtartama –, amelyek bírság kiszabásához vezethetnek, valamint azon tény, hogy e jogsértést „szándékosan vagy gondatlanságból” követték el, teljesíti a vállalkozások meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét. Ezzel tudomásukra hozza azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján nemcsak a jogsértés megállapításával szemben, hanem a bírság velük szembeni kiszabásával kapcsolatosan is védekezhetnek (lásd ebben az értelemben különösen a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., *Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 428. pontját).

- 50 A fellebbező szövetségek tagjai forgalmának a bíróságok kiszámításakor való figyelembevételét illetően elegendő megállapítani, hogy a Bizottság e gyakorlata nem új, és azt a közösségi bíróságok elfogadták (lásd különösen a C-298/98. P. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-10157. o.] 66. pontját; valamint az Elsőfokú Bíróság T-39/92. és T-40/92. sz., CB és Europay kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-49. o.] 139. pontját). A fellebbező szövetségek állításaival ellentétben a Bizottság nem eszközölt a kifogásközlésben e tekintetben való konkrét említést szükségessé tevő módszerbeli változtatást.
- 51 Az Elsőfokú Bíróság tehát egyáltalán nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság nem sértette meg sem az FNCBV, sem az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA védelemhez való jogát, amikor a kifogásközlésben nem jelezte, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső határ betartásának ellenőrzésekor a tagjaik forgalmát kívánja figyelembe venni.
- 52 Következésképpen az FNCBV által felhozott első jogalapot, valamint az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott második jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az FNCBV által felhozott második, egyes bizonyítékoknak az Elsőfokú Bíróság általi elferdítésére alapított jogalapról

- 53 Második jogalapjával az FNCBV előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság általi ténymegállapításokat tárgyi pontatlanság jellemzi, mivel az Elsőfokú Bíróság nyilvánvalóan elferdítette a hozzá benyújtott bizonyítékok értelmét, tartalmát, illetve terjedelmét. E szövetség szerint az ügy iratainak azok összefüggésében való teljes vizsgálata után

az Elsőfokú Bíróságnak azt kellett volna megállapítania, hogy ő nem csatlakozott a 2001. október 24-i megállapodásnak a lejáratí idején túli szóbeli és titkos meghoszszabbításához.

54 Az Elsőfokú Bíróság által elferdített dokumentumok a következők:

- az FNB igazgatójának a 2001. november 29-i találkozóra vonatkozó kézzel írott feljegyzései (a megtámadott ítélet 169–174. pontja);

- a fellebbező szövetségek szóbeli megállapodását megerősítő egyéb dokumentumok, vagyis az FNB alelnökének a *Vendée agricole* számára adott 2001. december 4-i nyilatkozata és a termelők vendée-i szövetségének 2001. december 5-i hírlevele (a megtámadott ítélet 176. és 177. pontja);

- az FNPL 2001. december 10-i tájékoztatójának részletei (a megtámadott ítélet 179. pontja), és

- az FNB igazgatójának a 2001. december 5-i találkozóra vonatkozó kézzel írott feljegyzéseinek bizonyos részletei (a megtámadott ítélet 180. pontja).

- 55 Ezen egyes dokumentumok vonatkozásában az FNCBV lényegében azt rója az Elsőfokú Bíróság terhére, hogy elferdítette azok értelmét, és következőképpen pontatlanul értékelte a szóban forgó tények terjedelmét.
- 56 A Bizottság előadja, hogy az FNCBV a jogalapjával az Elsőfokú Bíróság által az említett dokumentumoknak tulajdonított bizonyító erőt kívánja vitatni.
- 57 Válaszában az FNCBV vitatja, hogy megkérdőjelezte volna a tényállás Elsőfokú Bíróság általi megállapítását. E szövetség szerint „a tényállás vitatása magukat a tényeket vagy értékelésüket kívánja megkérdőjelezni, míg az elferdítés a bizonyítékok tartalmának módosítása, lényegi szempontjaik figyelmen kívül hagyása vagy összefüggésük figyelmen kívül hagyása”.
- 58 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 225. cikkből és a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy kizárólag az Elsőfokú Bíróság rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárési iratokból ered, másrészt a tények értékelésére. Amint az Elsőfokú Bíróság megállapította vagy értékelte a tényállást, az EK 225. cikk értelmében a Bíróság rendelkezik hatáskörrel a tények jogi minősítésének és az abból az Elsőfokú Bíróság által levont jogkövetkezmények felülvizsgálatára (lásd különösen a C-551/03. P. sz., General Motors kontra Bizottság ügyben 2006. április 6-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-3173. o.] 51. pontját és a C-266/06. P. sz., Evonik Degussa kontra Bizottság ügyben 2008. május 22-én hozott ítélet 72. pontját).
- 59 A Bíróság így nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – az Elsőfokú Bíróság által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok megvizsgálására. Amennyiben ugyanis a bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag az Elsőfokú Bíróság feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyíté-

koknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. E mérlegelés, eltekintve e bizonyítékok elferdítésétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (lásd különösen a fent hivatkozott General Motors kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 52. pontját és az Evonik Degussa kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 73. pontját).

- 60 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy az elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy szükséges lenne a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelése (lásd különösen a fent hivatkozott General Motors kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54. pontját és az Evonik Degussa kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 74. pontját).
- 61 A jelen ügyben az FNCBV nem állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság által idézett különböző dokumentumok e bíróság általi olvasatát tárgyi pontatlanság jellemzi. Azt rója különösen az Elsőfokú Bíróság terhére, hogy nem vette figyelembe e dokumentumok lényegi szempontjait, és azokat nem helyezte összefüggésükbe. Meg kell állapítani, hogy „elferdítés” leple alatt az FNCBV valójában a dokumentumok tartalmának az Elsőfokú Bíróság általi értékelését vitatja.
- 62 Továbbá a megtámadott ítélet vitatott pontjaiból világosan kitűnik, hogy az Elsőfokú Bíróság nem szorítkozik a szóban forgó dokumentumok tartalmának olvasatára, hanem azokat értelmezi is. Ezen ítéletnek az FNCBV által vitatott 169–180. pontjában az Elsőfokú Bíróság ugyanis megvizsgálja a különböző dokumentumokat és bizonyítékokat, azokat összefüggésükbe helyezi, értelmezi, és mérlegeli minden egyesnek a bizonyító erejét. Az említett ítélet 185. pontjában megállapítja, hogy e bizonyítékokra tekintettel a Bizottság jogilag megkövetelt módon bizonyította a 2001. október 24-i megállapodás alkalmazásának folytatását.

- 63 Mivel kizárólag az Elsőfokú Bíróság rendelkezik hatáskörrel a bizonyítékok értelmezésére és bizonyító erejük mérlegelésére, a jogalap elfogadhatatlan.

Az FNCBV által felhozott harmadik, e szövetség szóbeli megállapodáshoz való csatlakozása bizonyítékának értékelésével kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

- 64 Két részből álló harmadik jogalapjával az FNCBV előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 185. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor a szóbeli megállapodáshoz való csatlakozását bizonyítottanak ítélte meg. E szövetség szerint az Elsőfokú Bíróság az e megállapodásban való részvétele címén nem marasztalhatta volna el őt vélelem alapján, hanem a tényésztőknek – a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabás alkalmazására irányuló – egyoldalú akaratának kifejeződése által jellemzett összefüggésben kellett volna alátámasztania a tényésztőkkel létrehozott kartellhez való egyértelmű csatlakozását.

- 65 E jogalap első részével az FNCBV úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság jogilag tévesen értelmezte az e szövetségnek a 2001. október 24-i megállapodás folytatására irányuló állítólagos akaratának bizonyítására elfogadott elemeket, amelyek nem bizonyítják a 2001. október 24-i megállapodás lejártát követően a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabás alkalmazásának és a behozatal felfüggesztésének folytatására irányuló tényleges akaratát. Az említett szövetség a következőkre hivatkozik:

- az FNB igazgatójának a 2001. november 29-i és a 2001. december 5-i találkozóra vonatkozó kézzel írott feljegyzései (a megtámadott ítélet 172. és 180. pontja);

- a Fédération régionale des syndicats d'exploitants agricoles de Bretagne egyik képviselője által a régiója FDSEA-ja elnökeinek küldött 2001. december 6-i elektronikus levél;
- az FNPL 2001. december 10-i tájékoztatója (a megtámadott ítélet 179. pontja);
- a vendée-i FDSEA 2001. december 18-i feljegyzése (a megtámadott ítélet 182. pontja), és
- a helyi akcióról beszámoló iratok (a megtámadott ítélet 183. és 184. pontja).

⁶⁶ Mivel az FNCBV a tényállás Elsőfokú Bíróság általi értékelését kívánja megkérdőjelezni lényegében azon tényt vitatva, hogy a megtámadott ítélet 169–184. pontjában elfogadott bizonyítékok elegendőek annak bizonyítására, hogy csatlakozott a 2001. október 24-i megállapodás alkalmazásának 2001. november vége utáni folytatásához, e jogalap első részét elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mivel a ténybeli értékelések felülvizsgálatát kívánja elérni, amelyre – ahogyan a jelen ítélet 58. és 59. pontja emlékeztetett – a Bíróságnak a fellebbezés keretében nincs hatásköre.

⁶⁷ Harmadik jogalapjának második részével az FNCBV előadja, hogy a megtámadott ítélet indokolásbeli ellentmondást tartalmaz, mivel az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy e szövetség csatlakozott a szóbeli megállapodáshoz, ugyanakkor bizonyítottan ítélte, hogy az annak terhére rótt magatartás a tenyésztők egyoldalú nyomásából eredt. Ez

utóbbi megállapítással az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 279. és 289. pontjában elismerte a tényésztők erőszakos akcióinak egyoldalú jellegét.

68 Az FNCBV által felhozott harmadik jogalap e második részét is el kell utasítani, mivel az a megtámadott ítélet olyan olvasatán alapul, amely nem veszi figyelembe az Elsőfokú Bíróság által elvégzett szóban forgó értékelések összefüggését, vagyis hogy a Bizottság a néhány tényésztőszövetséggel – úgymint az FNSEA, az FNB és a JA – szemben kiszabott bírságok növelésekor figyelembe vett súlyosító körülményeket.

69 Nem lehet ugyanis azt állítani, hogy az Elsőfokú Bíróság megtámadott ítélete a szóban forgó esetben indokolásbeli ellentmondást tartalmaz, mivel az ezen ítélet 279. és 289. pontjában megismételt súlyosító körülmények kizárólag azután játszottak szerepet, hogy a szóban forgó egyes szövetségek szóbeli megállapodásban való részvételének mértékét és feltételeit az Elsőfokú Bíróság által az említett ítélet 169–184. pontjában megvizsgált bizonyítékok alapján megállapították, amelyek a jelen jogalapnak – a jelen ítélet 66. pontjában elutasított – első részében foglalt kifogások tárgyát képezik. E bizonyítékokra tekintettel az Elsőfokú Bíróság, anélkül hogy bármilyen ellentmondásba keveredett volna, – ahogyan a főtanácsnok az indítványának 92. pontjában kiemelte – megállapíthatta a jelen ügyben – egyébként a tényésztők általi nyomással vagy kényszerítéssel együtt járó bizonyos cselekményekkel összefüggő – megállapodás fennállását.

70 Ennélfogva az FNCBV által felhozott harmadik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

Az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott első jogalapról, amely egyrészt a bizonyítékok amiatti elferdítésén alapul, mert az Elsőfokú Bíróság nem vett figyelembe két, a 2001. október 24-i megállapodás 2001. november 30-án túli meg nem hosszabbítását bizonyító lényeges iratot, másrészt pedig az erre vonatkozó indokolás hiányán alapul

- 71 Első jogalapjukkal az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdített olyan bizonyítékokat, amelyek azt bizonyítják, hogy – amikor a 2001. november 30. utáni helyi megállapodásokba átvették a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabásban megállapított árakat – ez nem a 2001. október 24-i megállapodást aláíró szövetségek akaratmegegyezésének, hanem a mezőgazdasági termelők által a vágóhidakkal szemben helyi szinten gyakorolt szakszervezeti nyomásnak az eredménye volt.
- 72 Az említett szövetségek szerint erről van szó az FNB egyik igazgatója által az egyik megyei szövetségnek 2001. december 11-én faxon megküldött dokumentum esetében, amely tartalmazta a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabást, megemlítve, hogy „figyelem, ezen árszabást nem hosszabbította meg megállapodás”, és amelyet a Fédération régionale des syndicats d’exploitants agricoles de Bretagne 2001. december 12-i közleménye kísért, miszerint „[a] breton FDSEA-k – a kifejelett szarvasmarhák árának jelenlegi alakulását elfogadhatatlannak ítélve – arról tájékoztatják a tenyésztőket, hogy a novemberi áraknak megfelelő árak visszaállítása érdekében szakszervezeti nyomást gyakoroltak a felvásárlókra”.
- 73 Márpedig az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA szerint azon tény, hogy az előző pontban említett két dokumentumot, amelyet e szövetségek a 2006. május 17-i tárgyalást követően megküldtek az Elsőfokú Bíróságnak, a megtámadott ítélet nem említi, azt mutatja, hogy utóbbi azokat egyáltalán nem vette figyelembe. Előadják, hogy e két dokumentum azt bizonyítja, hogy a termelői szövetségek úgy ítélték meg, hogy a vágóhidak szövetségeit a 2001. október 24-i megállapodás már nem kötelezi, és hogy következésképpen a termelők az e megállapodásban elfogadott, a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabásban szereplő árakat csak helyileg gyakorolt szakszervezeti nyomással érhetik el. A szóban forgó két dokumentum vizsgálatának elmulasztásával az Elsőfokú Bíróság megsértette indokolási kötelezettségét, a megtámadott ítéletet ezért hatályon kívül kell helyezni.

- 74 Igaz, hogy az Elsőfokú Bíróság a jogvita tényállásának értékelésére vonatkozó feladata megfelelő elvégzése érdekében köteles alaposan megvizsgálni és figyelembe venni minden, a felek által hozzá benyújtott dokumentumot, ideértve azokat is, amelyeket – ahogyan a jelen ügyben – az eljárási szabályzatának 64. cikke szerinti pervezető intézkedés keretében a szóbeli előadások után vettek fel az ügy iratai közé. Szintén igaz, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben elmulasztotta megemlíteni a két vitatott dokumentumot, vagyis a 2001. december 11-i faxot és a 2001. december 12-i közleményt.
- 75 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban az indokolási kötelezettség nem írja elő, hogy az Elsőfokú Bíróság olyan magyarázatot köteles adni, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet, mivel az indokolás lehet hallgatólagos is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelték számára, hogy megismerjék a kérdéses intézkedések meghozatalának okait, és lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező bíróság számára a felülvizsgálat gyakorlását (lásd ebben az értelemben a C-120/99. sz., Olaszország kontra Tanács ügyben 2001. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-7997. o.] 28. pontját, valamint a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.] 372. pontját).
- 76 Márpedig annak értékelését illetően, hogy a 2001. október 24-i megállapodást szóban és titokban 2001. november 30-án túl meghosszabbították-e, az Elsőfokú Bíróság a fellebbező szövetségek által hivatkozott érvek fényében a megtámadott ítélet 164–184. pontjában részletesen megvizsgálta azon dokumentumokat, amelyekre a Bizottság a vitatott határozat elfogadásakor támaszkodott, és amelyeknek a bizonyító erejét a fellebbező szövetségek vitatják. Közelebről az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a megtámadott ítélet 169–184. pontjában megvizsgált dokumentumok tartalmából meggyőzően kitűnik, hogy – ahogyan a Bizottság állítja – a 2001. november 29-i és december 5-i találkozáson a 2001. október 24-i megállapodás folytatása mellett döntöttek.
- 77 Továbbá az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 186. és 187. pontjában hangsúlyozta, hogy a tenyésztőszövetségek titokban folytatták a 2001. október 24-i megállapodás

végrehajtását olyan kommunikációs stratégia elfogadásával, amely a nyilvánosság előtt e megállapodás meg nem hosszabbítását állította, és amely az árszabás szerinti árak alkalmazását szakszervezeti követelés formájában kérte.

78 E körülmények között az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott első jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az FNCBV által felhozott, a 2001. október 24-i megállapodás és a szóbeli megállapodás versenyellenes jellegének hiányára alapított negyedik jogalapról

79 A másodlagosan felhozott negyedik jogalapjával az FNCBV úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a 2001. október 24-i megállapodás versenyellenes jellegének hiányát kellett volna megállapítania az e megállapodás háttéréül szolgáló gazdasági összefüggések miatt, és hogy az Elsőfokú Bíróságnak meg kellett volna vizsgálnia az említett megállapodás meghosszabbításának esetleges hatásait.

80 Az FNCBV előadja, hogy a 2001. október 24-i megállapodás versenyellenes jellegének értékelésekor az Elsőfokú Bíróságnak figyelembe kellett volna vennie a gazdasági összefüggéseket. E szövetség szerint az ügy nagyon sajátos abban az értelemben, hogy a szóban forgó ágazat gazdaságilag olyan rendkívüli helyzetben volt, amely a közösségi hatóságokat a hasított testek felvásárlására vonatkozó és a tenyésztők megélhetését lehetővé tevő beavatkozási rendszer bevezetésére készítette.

- 81 Az FNCBV véleménye szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a 2001. október 24-i megállapodás szóban forgó időszakban alkalmazott árakra való hatásainak vizsgálatával nem volt köteles bizonyítani a megállapodás meghosszabbítását. E tekintetben az FNCBV annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy e hosszabbításnak nem volt hatása, mivel a régiók különböző vágóhidjai nem tartották be a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabást. E célból az FNCBV táblázatokat nyújtott be, amelyek tartalmazzák a Franciaország különböző régióinak vágóhidjai által alkalmazott árakat, és amelyekkel azt kívánja bizonyítani, hogy a ténylegesen alkalmazott árak régióként eltértek, és nagyrészüket alacsonyabb volt az ezen árszabásban a 2001. október 24-i megállapodás felfüggesztése után megállapított áraknál.
- 82 E jogalap nem fogadható el, mivel a megtámadott ítélet 81–93. pontjának téves olvasatán alapul.
- 83 Először is az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 82. pontjában ugyanis megállapította, hogy a 2001. október 24-i megállapodásban foglalt, a behozatal felfüggesztésére vonatkozó kötelezettségvállalás célja a francia nemzeti piac szét-tördelése és így az egységes piacon fennálló verseny korlátozása volt. Az Elsőfokú Bíróság ezen ítélet 84. és 85. pontjában úgy ítélte meg, hogy az e megállapodást megkötő szövetségek megegyeztek a legalacsonyabb felvásárlási árakra vonatkozó árszabásban, amelynek betartására kötelezettséget vállaltak, korlátozva a tenyésztők és a vágóhidak kereskedelmi tárgyalására nyitva álló mozgásteret és torzítva a szóban forgó piacokon az árképzést.
- 84 Ezt követően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 86–92. pontjában megvizsgálta a 2001. október 24-i megállapodás megkötésének háttéréül szolgáló összefüggéseket. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság figyelembe vette mind a mezőgazdasági piacok sajátosságát, amelyekre bizonyos kivételekkel alkalmazni kell a közösségi versenyszabályokat, mind pedig e megállapodásnak a szarvasmarha-ágazat válsághelyzetében való végrehajtása ténybeli és jogi feltételeit.

- 85 Így az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy a tehenek lényeges részére megállapított árak jelentősen magasabbak a Bizottság által megállapított intervenciók áraknál. Az Elsőfokú Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy a fellebbező szövetségek által hivatkozott, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1999. december 22-i 2790/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 336., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 364. o.) a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel a tenyésztő-szövetségek tagjainak termelése messze meghaladja a releváns piac 30%-át jelentő felső határt, amelyen túl e rendelet nem teszi lehetővé a vertikális megállapodások javára bevezetett csoportmentesség alkalmazását.
- 86 A megtámadott ítélet e vizsgálatából következik, hogy – az FNCBV állításaival ellentétben – az Elsőfokú Bíróság a 2001. október 24-i megállapodás versenyellenes jellegének értékelésekor figyelembe vette a megállapodás gazdasági összefüggéseit.
- 87 Továbbá az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy felesleges valamely megállapodás tényleges hatásainak figyelembevétele az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazása céljából, amennyiben annak célja a verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása (lásd ebben az értelemben az 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben 1966. július 13-án hozott ítéletet [EBHT 1966., 429., 496. o.], valamint a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-8375. o.] 491. pontját).
- 88 A jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság, mivel megállapította, hogy a 2001. október 24-i megállapodás versenyellenes célja bizonyítást nyert, a megtámadott ítélet 93. pontjában helyesen ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles megvizsgálni az e megállapodásban elfogadott intézkedéseknek a versenyre gyakorolt tényleges hatásait. Mivel okirati bizonyítékokra támaszkodva az említett megállapodás 2001. november 30-án túli meghosszabbítását is bizonyították, az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy e meghosszabbítást nem szükséges bizonyítani a megállapodás szóban forgó időszakban alkalmazott árakra való hatásainak vizsgálatával is.

89 Ennélfogva az FNCBV által felhozott negyedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott harmadik, illetve az FNCBV által felhozott ötödik, az Elsőfokú Bíróság által a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

90 Harmadik jogalapjukkal a Francia Köztársaság által támogatott FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, mivel úgy ítélte meg, hogy bíróságoknak a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított felső határát ki lehet számítani az egyes szövetségek forgalma helyett azok tagjai forgalmának figyelembevételével. A fellebbező szövetségek előadják, hogy ez radikális változást jelent az ítélkezési gyakorlat által felállított pontos, objektív és igazolt követelményhez képest, miszerint e felső határ kiszámításakor azzal a feltétellel lehet figyelembe venni a vállalkozások társulása tagjainak forgalmát, ha e társulás a belső szabályai értelmében kötelezheti tagjait. A Francia Köztársaság másodlagosan hozzáteszi, hogy mivel a fellebbező szövetségek nem rendelkeznek jogkörrel tagjaik kötelezésére, az Elsőfokú Bíróság a bíróság említett rendelkezésben megállapított felső határának kiszámításához nem fogadhatta volna el ez utóbbiak forgalmának figyelembevételét, anélkül hogy megvizsgálta volna, hogy a 2001. október 24-i megállapodás ténylegesen kihatott-e a marha- és borjúhúsi piacra.

91 Az ötödik jogalapjának első részével az FNCBV úgy érvel, hogy az ítélkezési gyakorlat ilyen, megfelelő indokolás nélküli megváltoztatása sérti a jogbiztonság elvét, mivel az érintett vállalkozások nem tudják megkülönböztetni azon eseteket, amelyekben a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső határt a vállalkozások társulásának forgalma alapján értékelik, azon esetektől, amelyekben azt e társulás tagjai forgalmának összege alapján értékelik.

- 92 Ki kell emelni, hogy az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott harmadik jogalap és az FNCBV által felhozott ötödik jogalap első része az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 316–319. pontjában helyesen elutasított téves feltételezésen alapul.
- 93 Igaz ugyanis, hogy – ahogyan az Elsőfokú Bíróság az említett ítélet 317. pontjában emlékeztetett – a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső határ az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kiszámítható a vállalkozások társulása tagvállalkozásainak összessége által megvalósított forgalom figyelembevételével, feltéve hogy e társulás kötelezheti tagjait. A megtámadott ítélet következő pontjában az Elsőfokú Bíróság által kifejtettek szerint azonban ezen ítélkezési gyakorlat nem zárja ki, hogy különleges esetekben ezt akkor is figyelembe lehessen venni, ha az érintett vállalkozások társulása formálisan nem rendelkezik jogkörrel tagjai kötelezésére.
- 94 Az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA azonban úgy érvel, hogy a legújabb ítélkezési gyakorlatban, vagyis a fent hivatkozott Finnboard kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 66. pontjában a Bíróság egyértelműen kizárta a vállalkozások társulása tagjai forgalmának figyelembevételét, ha előbbi nem rendelkezik a tagjai kötelezésének lehetőségével.
- 95 Az említett ítélet ezen olvasata nem fogadható el.
- 96 Ahogyan ugyanis a főtanácsnok az indítványának 53. pontjában kiemelte, a fent hivatkozott Finnboard kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 66. pontjának összefüggéseiből az következik, hogy azon társulás tagvállalkozásai, amellyel szemben a Bizottság bírságot szabott ki, nem vettek részt a jogsértés elkövetésében. A Bíróság e körülmények között ítélte meg úgy, hogy a vállalkozások olyan társulásával szembeni bírságszabást illetően, amelynek saját forgalma nincs kapcsolatban méretével vagy piaci erejével, a Bizottság elrettentő szankció meghatározása céljából figyelembe veheti

e társulás tagvállalkozásainak forgalmát, ehhez azonban szükséges, hogy az említett társulásnak a belső szabályai értelmében lehetősége legyen tagjai kötelezésére.

97 Következésképpen, ahogyan a Bizottság hangsúlyozta, az Elsőfokú Bíróság helyesen ítélte meg úgy, hogy amikor – ahogyan a jelen ügyben is – a vállalkozások társulásának tagjai aktívan részt vettek valamely versenyellenes megállapodás végrehajtásában, a szankció meghatározása céljából e tagok forgalmát figyelembe lehet venni akkor is, ha a szóban forgó társulás – a fent hivatkozott Finnboard kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 66. pontjában említett helyzettől eltérően – nem rendelkezik tagjai kötelezésének lehetőségével. Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 319. pontjában helyesen ítélte meg, hogy az ilyen figyelembevétel igazolt „olyan esetek[ben] [...], amikor a társulás által elkövetett jogsértés a tagjai tevékenységére vonatkozik, és amikor a kérdéses versenyellenes magatartásokat a társulás közvetlenül tagjai érdekében, azokkal együttműködve viszi végbe, ugyanis a társulásnak nincsenek önálló objektív érdekei a tagjaihoz képest”.

98 Ezenkívül minden más értelmezés ellentétes lenne azzal, hogy a közösségi verseny-szabályok megsértése esetén biztosítani kell a kiszabott szankciók elrettentő hatását. Ahogyan ugyanis az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 318. pontjában helyesen kiemelte, a Bizottság azon jogosultsága, hogy a szóban forgó jogsértések elkövetőivel szemben megfelelő összegű bírságot szabhasson ki, egyébként veszélybe kerülne, ha a nagyon kis forgalommal rendelkező, ám számos vállalkozást tömörítő társulásokkal szemben, amelyeknek tagjai együttesen jelentős forgalmat valósítanak meg – még ha formálisan azokat nem is kötelezhetik –, csupán korlátozott összegű bírságot lehetne kiszabni, még ha az e társulások által elkövetett jogsértések figyelemre méltó befolyást gyakorolhattak is a szóban forgó piacokon.

99 Az FNCBV állításával ellentétben a megtámadott ítélet 318–325. pontjából világosan kitűnik, hogy az Elsőfokú Bíróság az említett ítéletet e kérdésben jogilag megkövetelt módon indokolta.

100 A fellebbező szövetségek továbbá úgy érvelnek, hogy a megtámadott ítélet 320–323. pontjában az Elsőfokú Bíróság – az azon esetekre vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat jelen ügyben történő alkalmazásától való eltekintés érdekében, amelyekben a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított forgalom 10%-os felső határát a társulás tagvállalkozásainak összessége által megvalósított forgalom alapján kell kiszámítani – az ügy tényállása alapján négy, általa különleges körülményeknek minősített kritériumot vett figyelembe. Olyan esetekről van szó, amelyekben a vállalkozások szóban forgó társulásának elsődleges feladata a tagjai érdekeinek védelme és képviselése, a szóban forgó versenyellenes megállapodás e társulás tagjainak, nem pedig magának a társulásnak a tevékenységére vonatkozik, e megállapodást az említett társulás tagjainak javára kötötték, és e tagok együttműködtek a szóban forgó versenyellenes magatartásban.

101 Márpedig az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA szerint egyrészt a kritériumok közül három természetesen jelen van valamely vállalkozások társulása esetében. Másrészt a megtámadott ítélet 323. pontjában említett helyi megállapodások és egyes tenyésztőcsoportok akciói nem bizonyítják, hogy e szövetségek valamennyi aktív tagja együttműködött a marha- és borjúhúspiacon, hanem csupán közülük egyesek együttműködését bizonyítják. Így az Elsőfokú Bíróság által levont következtetést nem igazolja az említett szövetségek és tagjaik összessége közötti objektív kapcsolat, és nem nyugszik az említett tagoknak a jelen jogvitában szóban forgó versenyellenes magatartásban való közvetett részvételén.

102 Ezen érvek a megtámadott ítélet téves olvasatán alapulnak, és nem fogadhatók el.

- 103 Az említett ítélet 319. pontjában ugyanis az Elsőfokú Bíróság a vállalkozások társulásai által elkövetett jogsértési esetekre alkalmazandó, az ítélkezési gyakorlat által már elismertekhez hozzáadódó új különleges körülményeket állapított meg. Ugyanakkor az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 320–323. pontjában megvizsgálta, hogy a jelen ügyben a fellebbező szövetségek különleges körülmények között vannak-e, annak eldöntése érdekében, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső határt a tagjaik forgalma alapján, nem pedig e szövetségek forgalma alapján kell-e meghatározni.
- 104 Ki kell emelni egyrészt, hogy az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA nem vitatja az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 320–322. pontjában rájuk vonatkozóan tett megállapításokat, másrészt pedig hogy – ahogyan a jelen ítélet 59. pontja emlékeztetett – a tényeknek és bizonyítékoknak az értékelése – amennyiben nincs szó az elferdítésükről – nem minősül jogkérdésnek, amelynek a vizsgálata a fellebbezési eljárás keretein belül a Bíróságra tartozna (lásd a C-104/00. P. sz., DKV kontra OHIM ügyben 2002. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7561. o.] 22. pontját és a C-125/06. P. sz., Bizottság kontra Infront WM ügyben 2008. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-1451. o.] 57. pontját). Márpedig a jelen ügyben a Bíróság előtt nem hivatkoztak a tények elferdítésére.
- 105 Az FNCBV szerint az Elsőfokú Bíróság által megállapított és megkövetelt kumulatív négy elemből az esetében kettő nem teljesül. E szövetség először is úgy érvel, hogy a tagjainak semmilyen érdeke nem fűződött a 2001. október 24-i megállapodás aláírásához, mivel az a szarvasmarhák javasolt legalacsonyabb felvásárlási árait határozta meg. E megállapodás tehát ellentétes volt az érdekükkel. Továbbá az említett megállapodás aláírása nem tette lehetővé a vágóhidak eltorlaszolásának megszüntetését, mivel az eltorlaszolás folytatódott, ahogyan a Bizottság ügyirataiból is kitűnik. Azt, hogy az említett szövetség tagjainak nem fűződött érdeke a 2001. október 24-i megállapodás aláírásához, megerősíti egyébként a Bizottság által hivatkozott helyi megállapodások igen csekély száma is.

- 106 Másodsor az FNCBV érdekeinek a tagjai érdekeitől való függetlensége nemcsak abban mutatkozik meg, hogy nem rendelkezik jogkörrel tagjai kötelezésére, hanem a 2001. október 24-i megállapodást követő helyi megállapodások korlátozott számában is.
- 107 Ez az érv nem fogadható el.
- 108 Mivel ugyanis a tények értékelése az Elsőfokú Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik, a Bíróságnak nem feladata annak megvizsgálása, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 322. pontjában helyesen következtetett-e arra, hogy a 2001. október 24-i megállapodást közvetlenül az FNCBV törzstagjainak javára kötötték, ezen ítélet 323. pontjában pedig arra, hogy e megállapodást nevezetesen egyrészt a megyei szövetségek és helyi mezőgazdasági szakszervezetek, másrészt a vágóhidak között kötött helyi megállapodások útján hajtották végre.
- 109 Az FNCBV előadja továbbá, hogy sem a Bizottság, sem az Elsőfokú Bíróság nem bizonyította, hogy lehetetlen a Bizottság határozatait a fellebbező szövetségek tagvállalkozásainak címezni, így a bírságokat e tagokkal szemben egyénileg szabják ki. Az FNCBV szerint az iránymutatás 5. pontjának c) alpontjából kitűnik, hogy a Bizottság magával a vállalkozások társulásával szemben csak akkor szabhat ki a társulás tagjaival szemben kiszabható bírságok összegével megegyező bírságot, ha a társulás tagjaival szemben lehetetlen egyedi bírságokat kiszabni. Mivel a Bizottság és az Elsőfokú Bíróság nem igyekezett megindokolni, hogy miért a fellebbező szövetségek tagjainak összesített forgalmát használta fel az azokkal szemben kiszabott bírságok összegének kiszámításához, a megtámadott ítélet jogellenes, és hatályon kívül kell helyezni.

- 110 Meg kell állapítani, hogy az FNCBV ezen, az iránymutatás 5. pontja c) alpontjának megsértésére vonatkozó állítást első alkalommal a fellebbezési szakban hozta fel. Az eljárási szabályzat 42. cikkének 2. §-a értelmében – amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke értelmében fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell – ezen állítás ennél fogva új, elfogadhatatlan jogalapot jelent, mivel az nem olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel.
- 111 Ebből következik, hogy az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott harmadik jogalapot és az FNCBV által felhozott ötödik jogalap első részét mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.
- 112 Ötödik jogalapjának második részével az FNCBV úgy érvel, hogy a megtámadott ítélet 320. és azt követő pontjaiban hivatkozott indokok ellentmondanak az ugyanezen ítélet 341. és azt követő pontjaiban kifejtett, a szankciók halmozódása tilalma szabályának alkalmazására vonatkozó indokokkal.
- 113 A megtámadott ítélet 341. pontjában ugyanis az Elsőfokú Bíróság a 2001. október 24-i megállapodás fellebbező szövetségek általi aláírására, az abban való részvételükre, felelősségükre, egyéni szerepükre, sőt a megállapodás általuk való végrehajtására helyezi a hangsúlyt annak igazolása érdekében, hogy a szankciót velük szemben, nem pedig a tagjaikkal szemben szabták ki. Ugyanakkor ezen ítélet 320. és azt követő pontjaiban az Elsőfokú Bíróság arra helyezi a hangsúlyt, hogy e megállapodás nem a fellebbező szövetségek tevékenységére vonatkozott, hogy a meghozott intézkedések nem érintették őket, hogy az említett megállapodást közvetlenül e szövetségek tagjainak javára kötötték, és végül hogy ugyanezen megállapodást az említett szövetségek tagjai hajtották végre.

- 114 Így az Elsőfokú Bíróság két ellentmondó indokolást adott elő, az első esetben azt állítva, hogy a fellebbező szövetségek a 2001. október 24-i megállapodás megkötésében és végrehajtásában közvetlen és aktív szerepet játszottak, a második esetben pedig azt, hogy e szövetségek csak a tagjaik fellépésének átlátható közvetítői voltak.
- 115 Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy a megtámadott ítélet 341. pontjában megállapította a fellebbező szövetségeknek a vitatott határozatban szankcionált jogsértésekben való személyes részvételét, hallgatólagosan elismerte, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a forgalom 10%-os felső határának kiszámításához a jelen ügyben nem igazolt a tagjaik forgalmának figyelembevétele.
- 116 A Francia Köztársaság úgy véli, hogy az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 343. pontjában tett megállapítás, miszerint a vitatott határozat a fellebbező szövetségek törzstagjaival szemben nem szabott ki szankciót, ellentmondásban állónak tűnik azzal, hogy az Elsőfokú Bíróság ugyanezen ítélet 319. pontjában az említett 10%-os felső határ kiszámításához e tagok forgalmának figyelembe vételét azzal indokolja, hogy a 2001. október 24-i megállapodást közvetlenül az említett tagok javára és azokkal együttműködve kötötték meg.
- 117 Ezen állítólagos indokolásbeli ellentmondások a megtámadott ítélet téves olvasatán alapulnak. Ezen okból az FNCBV által felhozott ötödik jogalap második része nem fogadható el.
- 118 Meg kell ugyanis állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság annak eldöntésekor, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső határt a fellebbező szövetségek tagjai összességének forgalma alapján kellett-e kiszámítani,

a megtámadott ítélet 320–323. pontjában megvizsgálta, hogy ez utóbbiak esetében fennállnak-e az ezen ítélet 319. pontjában megállapított különleges körülmények, vagyis hogy az e szövetségek által elkövetett jogsértés a tagjaik tevékenységeire vonatkozik-e, és hogy az említett szövetségek a szóban forgó versenyellenes magatartásokat közvetlenül a tagjaik javára és azokkal együttműködve hajtották-e végre. E vizsgálat keretében az Elsőfokú Bíróság megvizsgálta a fellebbező szövetségek feladatát, megállapította a 2001. október 24-i megállapodás által célzott tevékenységet, valamint e megállapodás kedvezményezettjeit, és megvizsgálta a megállapodás végrehajtásának módjait.

119 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 341–345. pontjában ugyanakkor elutasította az arra vonatkozó jogalapot, hogy a Bizottság megsértette a szankciók halmozódása tilalmának elvét. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság egyrészt megállapította, hogy az egyes fellebbező szövetségekkel szemben a szankciót az egyes szövetségek jogsértésben való részvétele és saját felelőssége miatt szabták ki, mivel a jogsértésben – jöllehet különböző intenzitással és mértékben – valamennyi fellebbező szövetség részt vett. Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat ugyanazon cselekmények miatt nem szankcionálta többször sem ugyanazon jogalanyokat, sem ugyanazon személyeket, mivel e szövetségek közvetlen vagy közvetett törzstagjaival szemben nem szabott ki szankciókat.

120 Az Elsőfokú Bíróság ítélete tehát nem tartalmaz indokolásbeli ellentmondást, amikor e bíróság az érvelése alapján a megtámadott ítélet 324. pontjában megállapította, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében foglalt 10%-os felső határ kiszámításához igazolt a fellebbező szövetségek törzstagjai forgalmának figyelembevétele, ugyanezen ítélet 344. pontjában pedig megállapította, hogy nem áll fenn a jogsértők azonossága, mivel a vitatott határozat ugyanazon cselekmények miatt nem szankcionálta többször ugyanazon jogalanyokat vagy ugyanazon személyeket.

- 121 Ebből következik, hogy az FNCBV által felhozott ötödik jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani.
- 122 Következésképpen az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott harmadik jogalapot és az FNCBV által felhozott ötödik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

Az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott negyedik, arra alapított jogalapról, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette a szankciók halmozódása tilalmának szabályát és arányosságának elvét, amikor e szövetségek mindegyikével szemben a közös tagjaik összesített forgalmát figyelembe véve külön-külön szabott ki bírságot

- 123 Negyedik jogalapjukkal az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA előadják, hogy az Elsőfokú Bíróság, anélkül hogy ne sértette volna meg a szankciók halmozódása tilalmának és arányosságának elvét, és ne keveredett volna ellentmondásba, az FNCBV-vel és három alszövetségének mindegyikével szemben – amelyeknek a marha- és borjúhúspiacon tevékenykedő tagjai közösek – nem szabhatott ki külön-külön bírságot. Az Elsőfokú Bíróságnak meg kellett volna állapítania, hogy a négy szövetség egyikének sincsenek a közös tagjaikéhoz és a három másik szövetségéhez képest önálló érdekei, és nem hagyhatta volna jóvá a Bizottság által az egyes szövetségek vonatkozásában a bírságok összegének kiszámításakor alkalmazott, az említett tagok összesített forgalmán alapuló módszert.
- 124 Az említett szövetségek úgy érvelnek, hogy az Elsőfokú Bíróság a szankciók halmozódásának igazolása érdekében a négy fellebbező szövetség mindegyikét általános összefüggésben, vagyis saját költségvetéssel és saját érdekekkel rendelkező külön jogi személyiségként vette figyelembe. A felső határ túl nem lépésének igazolásához ugyanakkor e szövetségek mindegyikét a 2001. október 24-i megállapodás megkötésének különös összefüggésében vette figyelembe, vagyis olyan szövetségekként, amelyek – mind a négy – egy és ugyanazon érdekből, azaz a marha- és borjúhúspiacon tevékenykedő közös tagjaik érdekében cselekedtek. A négy fellebbező szövetség szerint egyetlen szövetséggel, vagy az FNSEA-val vagy az FNB-

vel – mindkettő valamennyi közös tagot tömöríti – szemben lehetett volna szankciót kiszabni az említett tagok pénzügyi kapacitásának figyelembevételével, és a három másik szövetséggel szemben kiszabott szankciónak kizárólag a saját bevételeik összegét kellene figyelembe vennie.

125 A Francia Köztársaság úgy véli, hogy mivel a négy fellebbező szövetség törzstagjai e szövetségek közül többnek is közös tagjai lehetnek, az Elsőfokú Bíróság túlbecsülte e szövetségek gazdasági erejét. Ennélfogva az, hogy a négy fellebbező szövetség mindegyike tagjainak forgalmát figyelembe veszik az előbbiekkal szemben kiszabott bírságok felső határának kiszámításakor, velük szemben szükségképpen aránytalan bírság kiszabásához vezet.

126 Az ugyanezen fellebbező szövetségek által az elsőfokú eljárásban már előadott ezen érveket az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 340–346. pontjában elutasította.

127 Ugyanis az Elsőfokú Bíróság először is emlékeztetett az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a *ne bis in idem* elvének alkalmazása a tények azonossága, a jogsértő egyezősége és a védett jogi érdek egyezősége hármas feltételének teljesülésétől függ, amely elv tiltja, hogy ugyanazon személyt ugyanazon jogi érdek védelme miatt többször szankcionáljanak ugyanazon jogellenes magatartásért, és megállapította, hogy a jelen ügyben a Bizottság a felperes szövetségekkel szemben a jogsértésben való saját részvételük miatt és felelősségük mértékében külön-külön szabott ki szankciót.

- 128 Az Elsőfokú Bíróság ezt követően úgy vélte, hogy az a körülmény, hogy az FNB, az FNPL és a JA az FNSEA tagjai, nem jelenti azt, hogy e szövetségeket ugyanazon jogsértés miatt többször szankcionálták, mivel az említett szövetségek független jogi személyiséggel, elkülönült költségvetéssel, valamint nem mindig egyező célkitűzésekkel rendelkeznek, és mindenkori szakszervezeti fellépéseiket saját konkrét érdekeik védelme érdekében hajtják végre.
- 129 Végül az Elsőfokú Bíróság az ítélkezési gyakorlata alapján – miszerint az a tény, hogy a Bizottság valamely vállalkozások társulása tagjainak forgalmát veszi figyelembe a 10%-os felső határ meghatározása érdekében, nem jelenti azt, hogy a bíróság e tagokkal szemben került kiszabásra, sem önmagában azt, hogy a szóban forgó társulás köteles e bíróság terhét a tagjaira hárítani (lásd az Elsőfokú Bíróság fent hivatkozott CB és Europay kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 139. pontját) – a megtámadott ítélet 343. pontjában megállapította, hogy mivel a fellebbező szövetségek közvetett tagjainak minősülő egyéni mezőgazdasági termelőket a vitatott határozat nem szankcionálta, az a tény, hogy az FNB, az FNPL és a JA az FNSEA tagjai is, nem akadályozza meg a Bizottságot abban, hogy e szövetségeket külön-külön szankcionálja.
- 130 Következésképpen az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 344. pontjában helyesen következtethetett arra, hogy nem sérült sem a *ne bis in idem* elve, mivel a jogsértők azonossága nem teljesül, sem pedig az arányosság elve, mivel a fellebbező szövetségek közvetlen vagy közvetett tagjaival szemben egy és ugyanazon jogsértés miatt nem szabtak ki kétszeresen bírságot.
- 131 Ebből következik, hogy az FNSEA, az FNB, az FNPL és a JA által felhozott negyedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az FNCBV által felhozott hatodik, a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentését célzó jogalapról

¹³² Hatodik jogalapjával az FNCBV azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését, amikor a bírságot vele szemben 360 000 euróban állapította meg, mivel ezen összeg a forgalma, azaz bevételei összegének közel 20%-át teszi ki, míg az említett rendelkezés a kiszabható bírság felső határát a jogsértő vállalkozások forgalmának 10%-ában állapítja meg.

¹³³ Ezen jogalapot azonban, amely azon a feltételezésen alapul, hogy a Bizottság – annak vizsgálatakor, hogy a kiszabott bírság összege meghaladja-e a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított forgalom 10%-os felső határát – nem volt jogosult figyelembe venni a fellebbező szövetségek tagjainak forgalmát, el kell utasítani, mivel e feltételezés a jelen ítélet 92–111. pontjában kifejtett okokból téves.

¹³⁴ Mivel a fellebbező szövetségek által hivatkozott jogalapok egyike sem helytálló, a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 135 Az eljárási szabályzat 122. cikkének 1. §-a alapján, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. Az említett eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.
- 136 A fellebbező szövetségeket, mivel pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.
- 137 A Francia Köztársaság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság a fellebbezéseket elutasítja.**

- 2) **A Bíróság a Coop de France bétail et viande-ot, korábban Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV), a Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles-t (FNSEA), a Fédération nationale bovine-t**

(FNB), a Fédération nationale des producteurs de lait-t (FNPL) és a Jeunes agriculteurs-t (JA) kötelezi a költségek viselésére.

3) A Francia Köztársaság maga viseli saját költségeit.

Aláírások